

OVERZICHT INSTRUMENTEN

Opgenomen zijn alle instrumenten (regelingen, subsidies, programma's en organisaties)

1. Waar bedrijven rechtstreeks een beroep op kunnen doen voor financiering en/of ondersteuning, **of**
2. Waar EZ cofinanciert
3. En die toegankelijk/beschikbaar zijn per 1 januari 2026
4. En die beleidsmatig vallen onder ministerie van EZ.

INSTRUMENTEN GERICHT OP MKB, INCLUSIEF STARTERS EN STARTUPS

	Categorie	Naam	Toelichting
1	Fiscale regelingen	Zelfstandigenaftrek	De Zelfstandigenaftrek heeft tot doel om ondernemerschap te stimuleren. Zelfstandige ondernemers die in aanmerking komen, mogen een vast bedrag van de winst aftrekken. Hierdoor betalen zij minder belasting.
2	Fiscale regelingen	Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA)	Ondernemers die in bedrijfsmiddelen investeren, kunnen met de KIA onder voorwaarden een bedrag van de winst aftrekken.
3	Fiscale regelingen	Extra zelfstandigenaftrek starters	De extra zelfstandigenaftrek is bedoeld voor starters als aanvulling op de zelfstandigenaftrek
4	Fiscale regelingen	Willekeurige afschrijving starters	De Willekeurige Afschrijving starters heeft tot doel om ondernemerschap te stimuleren. Onder bepaalde voorwaarden mogen startende ondernemers zelf bepalen hoe en wanneer zij bedrijfsmiddelen afschrijven.
5	Fiscale regelingen	Startersaftrek bij Arbeidsongeschiktheid (SAO)	Fiscale maatregel om mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering te stimuleren een eigen onderneming te starten. De startersaftrek bij arbeidsongeschikt bedraagt maximaal de behaalde winst.
6	Fiscale regelingen	Meewerkaftrek	De fiscale regeling faciliteert arbeid in de onderneming van de partner zonder dat daarvoor een arbeidsovereenkomst nodig is. Werkt de partner onbetaald of tegen een kleine vergoeding (<€5000) mee in de onderneming, dan hoeft de ondernemer onder voorwaarden minder belasting te betalen over de winst.
7	Fiscale regelingen	Stakingsaftrek	Ondernemers die stoppen met hun onderneming (bv. door verkoop) kunnen via deze regeling minder belasting betalen in het jaar van staken.
8	Garanties	Borgstellingen MKB (BMKB)	Mkb-ondernemers kunnen bij banken en andere geaccrediteerde financiële dienstverleners terecht voor een lening onder BMKB-voorwaarden. De overheid staat garant voor een deel van de lening die anders niet of moeilijker tot stand zou komen; de financierer betaalt provisie voor deze garantie.

9	Garanties	BMKB-Groen	Garantstelling voor leningen die het mkb wil afsluiten voor verduurzaming die anders niet of moeilijker tot stand zouden komen. Uitgezonderde sectoren: landbouw, visserij, publieke gezondheidszorg, bedrijven in de financiële sector, vastgoed
10	Leningen	Qredits	Via Qredits kunnen kleine ondernemers die via andere kanalen niet aan krediet kunnen komen, een lening aanvragen tot €250.000. Qredits verstrekt microkrediet, sociaal krediet en verleent advies. Bij het starten en ondernemen kunnen ondernemers ook begeleiding krijgen middels online tools, training en coaching.
11	Leningen	Qredits duurzaamheidsleningen	Qredits verstrekt sinds het najaar van 2024 duurzaamheidsleningen voor het mkb. Hiervoor ontving Qredits €10M uit het Klimaatfonds. Dit wordt besteed om 50% rentekorting te geven op deze leningen, die daardoor een rente hebben van 4,95% in plaats van 9,95%. Inmiddels heeft Qredits daarnaast zelf €25M opgehaald uit de markt om deze leningen te kunnen verstrekken.
12	Leningen	Vroegefasefinanciering (VFF)	De vroegefasefinanciering is een risicodragende lening waarmee innovatieve starters en mkb-ondernemingen uit alle sectoren de kans van slagen kunnen onderzoeken van nieuwe producten en diensten.
13	Cofinanciering risicokapitaal	SEED-regeling	Via de Seed Capital-regeling verstrekt de overheid een renteloze lening aan investeringsfondsen die willen investeren in startups. Hiermee kunnen investeerders startups ondersteunen met financiering, kennis, netwerk en ervaring. Private, ervaren investeerders brengen expertise en kapitaal in, de overheid verdubbelt hun inleg. Zo ondersteunt de overheid innovatieve ondernemingen bij het verkrijgen van risicokapitaal.
14	Cofinanciering risicokapitaal	Dutch Future Fund	Met het DFF wordt geïnvesteerd in durf- en groeikapitaalfondsen (primair) gericht op opschaling van Nederlandse innovatieve mkb-bedrijven. InvestNL en het Europees Investeringsfonds investeren beide €150M in het fonds. Door de verplichte 1:1-verhouding voor cofinanciering door durf- en groeikapitaalfondsen komt minimaal €600M beschikbaar.
15	Cofinanciering risicokapitaal	Thematische Technology Transfer	De TTT kent twee pijlers. De eerste is erop gericht om onderzoeksorganisaties te stimuleren hun krachten te bundelen voor kennisoverdracht. Voor uitvoering van een thematisch kennisoverdrachtplan kunnen zij subsidie aanvragen. De tweede pijler voorziet in risicofinanciering voor startende bedrijven voortkomend uit onderzoeksorganisaties (kennisstarters). Zogeheten thematische technology transfer-fondsen van onafhankelijke investeerders kunnen een renteloze lening krijgen om te investeren in de vroegste fase van kennisstarters.
16	Cofinanciering risicokapitaal	Dutch Alternative Credit Instrument (DACI)	Biedt via fund-of-funds-constructie (achtergestelde) leningen tussen €250k-€2,5M aan mkb. InvestNL (€50M), ministerie van EZ (€50M) en Europees Investeringsfonds (€100M) investeren in het fonds.
17	Cofinanciering risicokapitaal	Dutch Venture Initiative (DVI)	Gericht op innovatieve, snelgroeiende mkb-bedrijven met behoefte aan risicokapitaal.
18	Cofinanciering	Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen	Het landsdekkende stelsel van ROM's brengt ondernemers, kennisinstellingen en overheden binnen regio's bij elkaar. ROM's investeren in innovatieve en snelgroeiende bedrijven en stimuleren innovatie in

	risicokapitaal	(ROM's)	het mkb. Ze bevorderen internationalisering van bedrijven in hun regio's en werken samen met het NFIA bij het aantrekken en behouden van buitenlandse bedrijven.
19	Cofinanciering risicokapitaal	Invest-NL	Richt zich met financiering en marktontwikkeling op de groei van jonge, snelgroeiende en innovatieve bedrijven (startups). Focus ligt op de thema's energie, biobased & circulaire economie, agrifood, lifesciences & health en deeptech.
20	Cofinanciering risicokapitaal	European Tech Champions Initiative (ETCI)	European Tech Champions Initiative (ETCI) is een Fund of Funds dat startups voorziet van venture capital in latere groeifases, met tickets vanaf €50M. Het fonds wordt beheerd door het Europees Investerings Fonds. Stortingen zijn afkomstig van de Europese Investeringsbank en individuele lidstaten. In de begroting 2026 is voorzien in extra financiering die Nederlandse snelgroeiende techbedrijven ten goede komt.
21	Subsidies	MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT)	Het doel van de MIT is bevordering van investeringen in innovatie door mkb-ondernemers ten behoeve van het missiegedreven innovatiebeleid. De regeling is een gezamenlijk met de provincies gefinancierde subsidieregeling.
22	Programma	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) + Interreg A	EFRO stimuleert projecten voor het mkb die de economie slimmer, sterker en groener maken. Het huidige programma voor EFRO en Interreg A (landsgrensoverschrijdende samenwerking) loopt van 2021-2027 en betreft een combinatie van EU- en EZ-middelen. Onder EFRO worden zowel subsidies als leningen verstrekt.
23	Programma	Just Transition Fund / Fonds voor rechtvaardige transitie	Het JTF wordt ingezet in regio's die voor grote sociaal-economische uitdagingen staan vanwege de klimaattransitie en focust zich (voor het EZ-deel) op de uitrol en toepassing van innovatieve technieken ten behoeve van een klimaatneutraal Europa. Projecten moeten passen binnen het missiegedreven innovatiebeleid en het klimaatbeleid. Het uitgangspunt is samenwerking tussen mkb, kennis- en onderwijsinstellingen en publieke partners. Het programma loopt van 2021-2027 en betreft een combinatie van EU- en EZ-middelen.
24	Programma	NLGroeit	Programma om mkb-ondernemers bewust te maken van groeikansen en zo het groeivermogen van het mkb te vergroten. NLGroeit biedt mkb-ondernemers hulp bij het vinden van een mentor om de volgende groeistap te zetten.
25	Programma	Shaping the future of Work	Binnen dit experiment, dat loopt tot februari 2026, ontwikkelen ondernemers, vakmensen en onderzoekers arbeidsbesparende innovaties die aansluiten op het mkb. Het experiment is een initiatief van TU Delft, TNO, Koninklijke MetaalUnie, FME, Techniek Nederland, Bouwend Nederland en RoboHouse.
26	Programma	Venture Challenge	De Venture Challenge helpt startende ondernemers in life sciences hun dienst of product naar de markt te brengen. In een programma van ca. 10 weken krijgen starters ondersteuning bij het opzetten van een bedrijf en ontwikkelen ze hun idee naar een solide businessplan, waardoor de time-to-market wordt verkort.
27	Programma	Europese Digitale Innovatie Hubs (EDIH's)	Het kabinet verlengt de Europese Digitale Innovatie Hubs (EDIH's) tot en met 2028 en legt hierbij meer focus op de toepassing van kunstmatige intelligentie (AI) en cybersecurity binnen het mkb in de maakindustrie. De vijf EDIH's richten zich op het innovatieve en innovatievolgend mkb en fungeren als

			toegangspoort tot kennis en testfaciliteiten.
28	Programma	Programma Smart Industry	De focus voor dit programma ligt op voorlichting aan ondernemers en het ontwerpen van nieuwe methodieken – bijvoorbeeld op het gebied van AI en opleidingen – die bij bewezen goede werking kunnen worden opgeschaald via het EDIH-programma.
29	Programma	Financieringsgids	De Financieringsgids is een online en onafhankelijk platform van de Kamer van Koophandel dat ondernemers helpt bij het vinden van passende financieringsvormen. De Financieringsgids is opgericht voor het mkb maar focust met name op het micro- en kleinbedrijf.
30	Programma	Actieagenda MKB-dienstverlening	De Actieagenda MKB-dienstverlening richt zich op de verbetering van publieke dienstverlening aan het mkb. Vanuit de hulpvraag van ondernemers werken uitvoeringsorganisaties en overheden beter samen om informatie te vereenvoudigen en ondersteuning te stroomlijnen.
31	Programma	Scale-NL	ScaleNL is een publiek-privaat programma dat veelbelovende Nederlandse (tech)startups en scale-ups intensief ondersteunt bij hun toetreding en groei op de Amerikaanse markt via accelerators, netwerk en financiering.
32	Programma	CES	Het door RVO uitgevoerde programma CES Las Vegas is een handelsmissie waarbij geselecteerde Nederlandse startups via een voorbereidingstraject, gezamenlijke NL-paviljoenpresentatie en netwerkactiviteiten worden geholpen hun innovatieve techoplossingen internationaal onder de aandacht te brengen.
33	Programma	IdeasfromEU	Ideas from Europe is een internationaal platform en netwerk dat impactondernemers helpt hun duurzame innovatie op te schalen door zichtbaarheid, SDG-gericht netwerken en samenwerking met relevante partners te faciliteren.
34	Organisatie	Ondernemersklankbord	Het Ondernemersklankbord ondersteunt ondernemers in het mkb met advies en coaching. In het bijzonder bieden zij steun aan ondernemers die op de rand van faillissement staan om te komen tot een turn around of een zo zacht mogelijke landing.

INSTRUMENTEN GERICHT OP GENERIEK BEDRIJFSLEVEN C.Q. SECTOREN

	Categorie	Instrument	Toelichting (bron: teksten Bedrijvenbeleid in Beeld, tenzij anders vermeld)
1	Fiscale regelingen	Wet Bevordering Speur- & Ontwikkelingswerk (WBSO)	Fiscale maatregel waarmee ondernemingen (met werknemers) een korting krijgen op hun loonheffingen ter grootte van een percentage van hun (loon)kosten voor Speur&Ontwikkelingswerk (S&O), een afgeleide van R&D (inputzijde). Door de tariefstructuur is de regeling mkb-vriendelijk. Zelfstandig ondernemers ontvangen een vaste aftrek voor S&O. Voor starters is er een extra tegemoetkoming.

2	Fiscale regelingen	Innovatiebox	Fiscale maatregel waarmee ondernemingen minder belasting betalen over de winst die zij behalen uit innovatieve activiteiten (outputzijde).
3	Fiscale regelingen	Doorschuiфregelingen IB-ondernemers	Ondernemers die hun bedrijf staken, moeten belasting betalen over de stakingswinst. In bepaalde gevallen kan deze belasting worden doorgeschoven naar degene die de onderneming heeft overgenomen. ¹
4	Fiscale regelingen	OVB Vrijstelling bedrijfsoverdracht in familiesfeer	De Vrijstelling Overdrachtsbelasting Bedrijfsoverdracht in Familiesfeer is een fiscale regeling om de overdracht van ondernemingen aan de volgende generatie te stimuleren. De vrijstelling geldt voor de onroerende goederen die tot de onderneming behoren of die voortzetting van de onderneming ondersteunen.
5	Fiscale regelingen	Schenk- en erfbelasting Bedrijfsopvolgingsfaciliteit	Deze fiscale maatregel wil de voortzetting van ondernemingen bevorderen. Wie een onderneming erft of geschonken krijgt, betaalt onder voorwaarden geen of minder belasting over de waarde van die onderneming.
6	Fiscale regelingen	MRB Verlaagd tarief bestelauto ondernemers	Via de regeling MRB Verlaagd tarief bestelauto ondernemers betalen ondernemers onder voorwaarden minder motorrijtuigenbelasting voor de bestelauto die zij voor hun onderneming gebruiken.
7	Garanties	Garantie Ondernemingsfinanciering	Door de GO kunnen banken 50% staatsgarantie krijgen op middelgrote en grote leningen (€1,5M-€150M).
8	Leningen	Innovatiekredieten	Financiering voor risicovolle technische en klinische innovatieprojecten. Financiering tot 45% van de projectkosten; in veel gevallen werkt dit als hefboom om investering van marktpartijen te krijgen. Primaire doelgroep is en vrijwel alle gebruikers zijn innovatief mkb en startups, maar de regeling is generiek toegankelijk.
9	Aanbesteding	Innovation Impact Challenge (IIC)	Voorheen Small Business Innovation Research (SBIR). Vorm van innovatiegericht inkopen door de overheid, gebruik makend van een uitzondering op de Aanbestedingswet 2012. Toegankelijk voor alle bedrijven, maar in de praktijk zijn het vooral kleine bedrijven die een opdracht binnen de IIC krijgen.
10	Subsidie	PPS-Innovatie (PPS-I)	De PPS-I is een subsidie voor privaat-publieke samenwerking (PPS) tussen bedrijven en onderzoeksorganisaties voor het doen van R&D gericht op de doelen van het missiegerichte innovatiebeleid.
11	Subsidie	NWO Perspectief Programma	Het programma richt zich op het (door)ontwikkelen van sleuteltechnologieën die de (internationale) positionering van het Nederlands kennis- en innovatiesysteem versterkt. Consortia van bedrijven en kennisinstellingen kunnen voorstellen indienen op een call for proposal.
12	Subsidie	Maritieme Innovatie Impulsprojecten (MIIPs)	MIIP's geven maritieme innovaties een financieel impuls door het co-financieren van een eerste haalbaarheidsonderzoek en om samenwerking binnen de maritieme sector te bevorderen. Projecten moeten aansluiten bij één van de volgende vier thema's: Towards Zero Emissions, Digital and Autonomous

¹ Bron: Belastingdienst.nl

			Shipping, Safety and Security en Blue Growth. Elke maritieme partij mag een projectvoorstel indienen.
13	Subsidie	Subsidie Duurzame Scheepsbouw (SDS)	Subsidie om een specifiek schip of offshore-constructie te (ver)bouwen en tegelijkertijd innovaties toe te passen om de duurzaamheid te verbeteren of (onderwater-)geluidsproductie te verlagen. Er wordt getoetst op innovativiteit, duurzaamheid, economisch perspectief en kwaliteit van de aanvraag. Elke scheepswerf kan deze subsidie aanvragen.
14	Subsidie	Maritiem Innovatieprojecten (MIP)	Subsidie voor innovatieprojecten gericht op (1) emissieverlaging en verbetering energie-efficiëntie, (2) slimme en veilige scheepvaart, (3) (door)ontwikkeling van slimme, digitale, modulaire en circulaire scheepsbouw, (4) veilig delen en slim gebruiken van maritieme data, (5) duurzame Blauwe Economie (maritieme aspecten van offshore energie, drijvende oplossingen, voedingsproductie op zee en grondstoffen). De gehele maritieme sector maar ook kennisinstututen kunnen een subsidieaanvraag doen mits er sprake is van een samenwerkingsverband waarbij de partijen in ieder geval moeten werken aan producten en diensten voor de maritieme maakindustrie.
15	Subsidie	Europees Defensie Fonds	Met het Europees Defensie Fonds wil de Europese Commissie R&D voor defensietoepassingen stimuleren. Het EDF staat ook open voor dual-use technologieën. Subsidies worden toegekend vanuit de Europese Commissie; er is cofinanciering beschikbaar vanuit het ministerie van Defensie. Nederland stimuleert defensie(mkb)bedrijven om deel te nemen aan projecten, o.a. door handelsmissies.
16	Subsidie	Projecten Nationaal Groeifonds	Het Nationaal Groeifonds is gesloten voor nieuwe projecten. Gedurende de looptijd van de reeds toegekende projecten neemt een groot aantal (mkb)bedrijven deel aan deze projecten. De NGF-projecten die per 1 januari 2026 beleidsmatig onder supervisie van het ministerie van EZ vallen, zijn: AiNed; Nationaal Onderwijslab; 6G Future Network Services; Health RI; RedMed XB; QuantumDeltaNL; Oncode-PACT; NXTGEN HIGH TECH; Photon Delta; Opschaling PPS beroepsonderwijs; Material Independence & Circular Batteries. Binnen deze projecten kunnen gedurende de looptijd calls worden opengesteld om meer bedrijven te betrekken.
17	Deelname	Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid	De Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid biedt het kabinet de mogelijkheid om in uiterste gevallen, per direct, een belang te nemen in bedrijven van strategisch belang. Door een vervangende investering vanuit de Beschermingsvoorziening in de plaats te stellen van een voorziene investering door statelijke actoren, of daaraan gelieerde partijen die een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid, wordt voorkomen dat een mogelijke ongewenste partij zeggenschap of invloed verwerft in de doelonderneming. De Beschermingsvoorziening dient als laatste redmiddel wanneer risico's voor de nationale veiligheid niet adequaat te ondervangen zijn door bestaande wetgeving of door het vinden van alternatieve financiering in de markt.
18	Programma	Actieplan Groene en Digitale Banen	Samenwerking van onderwijs, bedrijven, werkgevers, werknemers, rijk en regio's om arbeidsmarktcrapte aan te pakken in sectoren die belangrijk zijn voor klimaat- en digitale transitie.
19	Programma	Actieprogramma Minder druk met regels	Meerdere instrumenten om de regeldruk voor ondernemingen te verlagen, waaronder (voor het mkb) de Bedrijfseffectentoets, het onderzoek bij MKB-indicatorbedrijven en inzet van de MKB-toets.

20	Programma	500 regels-aanpak	Interdepartementaal programma om 500 regels te schrappen of te vereenvoudigen en daarmee de regeldruk voor ondernemers te verminderen.
21	Programma	Horizon Europe ²	Horizon Europe financiert onderzoeks- en innovatieprojecten, zowel gericht op fundamenteel onderzoek als marktgerichte ontwikkeling. De regeling is toegankelijk voor alle bedrijven, voor kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden hiervan.
22	Programma	EuroHPC Joint Undertaking	Publiek-privaat partnerschap binnen Horizon Europe dat zich richt op het versterken van de Europese positie op gebied van supercomputers (high performance computing). Nederland voorziet in cofinanciering in aansluiting op de Nationale Technologie Strategie.
23	Programma	Chips Joint Undertaking	Publiek-privaat partnerschap binnen Horizon Europe van industrie, Europese Commissie, deelnemende lidstaten en geassocieerde landen. Nederland richt zich op nano-elektronica, embedded softwaresystemen en smart systems. Ons land voorziet in cofinanciering in aansluiting op de Nationale Technologie Strategie.
24	Programma	Eureka	Het Eureka-programma is een internationaal samenwerkingsprogramma (46 landen en de Europese Commissie) om bedrijven te ondersteunen die landsgrensoverschrijdend nieuwe producten, processen en diensten willen ontwikkelen.
25	Programma	Eurostars	Programma dat het innovatieve (hightech) mkb ondersteunt dat in samenwerking met (internationale) partners marktgerichte technologische ontwikkeling uitvoert. Het betreft R&D-projecten gericht op innovatieve producten, processen of diensten. Eurostars wordt onder Eureka uitgevoerd, waarbij er ook Europese cofinanciering beschikbaar is vanuit Horizon Europe.
26	Programma	Global Stars	Programma dat gericht is op markten buiten Eureka-landen, veelal innovatieve en opkomende markten buiten Europa. Het is een instrument onder Eureka.
27	Programma	Eureka Clusters	Eureka Clusters zijn gericht op bredere samenwerkingen. Deelnemers bestaan uit mkb'ers, grootbedrijven en kennisinstellingen. De projecten komen voort uit strategische (marktgerichte) onderzoeksprogramma's. Thematisch is de Nederlandse deelname aan de Clusters gericht op elektronica, software en ict. Het is een instrument onder Eureka.
28	Programma	EuroQCI	Het programma European Quantum Communication Infrastructure (EuroQCI) beoogt een communicatienetwerk op te zetten dat het territorium van de gehele EU bestrijkt. 25 EU-lidstaten werken met de Europese Commissie en ESA aan dit programma.
29	Programma	IPCEI (Important Project of Common European Interest)	Een bundeling van nationale innovatieprojecten van bedrijven en/of kennisinstellingen uit diverse EU-lidstaten. De projecten zijn complementair en dragen bij aan strategische Europese doelen zoals verbetering van de concurrentiepositie en strategische autonomie.
30	Organisatie	Kamer van Koophandel	De Kamer van Koophandel informeert en ondersteunt ondernemers in alle fasen van de onderneming. Op ondernemersplein.nl staat alle informatie van de (semi-)overheid die ondernemers nodig hebben om te ondernemen.

² Zie ook [Overzicht EZ-innovatie-instrumentarium \(2024\)](#)

31	Organisatie	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voert beleid uit dat is gericht op het creëren van een gunstig ondernemersklimaat. RVO adviseert en ondersteunt ondernemers op het gebied van duurzaamheid, internationaal zakendoen, agrarisch ondernemen en innovatie.
----	-------------	--	--